

TRACTATENBLAD

VAN HET

KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

JAARGANG 1977 Nr. 90

A. TITEL

Protocol tot wijziging van de op 9 december 1971 te Neuilly-sur-Seine tot stand gekomen Overeenkomst tussen zekere Lid-Staten van de Europese Organisatie voor Ruimteonderzoek en de Europese Organisatie voor Ruimteonderzoek inzake de uitvoering van een luchtverkeerssatelliet-programma;

Neuilly-sur-Seine, 20 november 1975

B. TEKST ¹⁾**Protocole portant amendements à l'Arrangement entre certains Etats membres de l'Organisation Européenne de Recherches Spatiales et l'Organisation Européenne de Recherches Spatiales concernant l'exécution d'un programme de satellites aéronautiques**

Les Gouvernements de la République Fédérale d'Allemagne, du Royaume de Belgique, du Royaume du Danemark, de l'Espagne, de la République française, de la République italienne, du Royaume des Pays-Bas, du Royaume-Uni de Grande Bretagne et d'Irlande du Nord et du Royaume de Suède, (ci-après dénommés „Etats participants”) parties à ou signataires de l'Arrangement entre certains Etats membres de l'Organisation européenne de Recherches spatiales et l'Organisation européenne de Recherches spatiales concernant l'exécution d'un programme de satellites aéronautiques, ouvert à la signature le 9 décembre 1971 et entré en vigueur le 20 décembre 1971 (ci-après dénommé „l'Arrangement”),

et l'Organisation européenne de Recherches spatiales conduisant ses activités depuis le 31 mai 1975 sous le nom d'Agence spatiale européenne (ci-après dénommée „l'Agence”), en tant que partie à l'Arrangement,

Considérant que certaines modifications sont intervenues depuis l'entrée en vigueur de l'Arrangement dans le contenu du programme qu'ils entreprennent ainsi que dans les modalités de son exécution et de la coopération avec des Etats non membres de l'Agence,

Considérant en particulier que le projet de Memorandum d'Accord visé dans l'Arrangement a fait l'objet d'une nouvelle négociation et que le Memorandum d'Accord portant sur un programme commun d'expérimentation et d'évaluation faisant appel à un potentiel de satellites aéronautiques a été signé par l'Administration fédérale de l'Aviation (FAA) du Département des Transports des Etats-Unis, l'Agence agissant pour le compte de ses Etats membres participants et le Gouvernement du Canada,

Considérant en outre que la réalisation du potentiel du secteur spatial du système de satellites aéronautiques fait l'objet d'arrangements contractuels entre l'Agence, agissant pour le compte de ses Etats membres participants, le Gouvernement du Canada et une société des Etats-Unis,

¹⁾ De Duitse tekst is niet afgedrukt.

Het aan het slot van het Protocol bedoelde, voor eensluidend gewaarmerkt afschrift is nog niet ontvangen. In de hierna volgende tekst kunnen derhalve onjuistheden voorkomen, die in een volgend *Tractatenblad* zullen worden gecorrigeerd.

Protocol introducing amendments to the Arrangement between certain Member States of the European Space Research Organisation and the European Space Research Organisation concerning the execution of an Aeronautical Satellite Programme

The Governments of the Federal Republic of Germany, the Kingdom of Belgium, the Kingdom of Denmark, Spain, the French Republic, the Italian Republic, the Kingdom of the Netherlands, the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and the Kingdom of Sweden, parties or signatories (hereinafter referred to as "Participating States") to the Arrangement between certain Member States of the European Space Research Organisation and the European Space Research Organisation concerning the execution of an aeronautical satellite programme which was opened for signature on 9 December 1971 and entered into force on 20 December 1971 (hereinafter referred to as "the Arrangement"),

and the European Space Research Organisation, conducting its activities since 31 May 1975 under the name "European Space Agency", (hereinafter referred to as "the Agency"), as a party to the Arrangement,

Considering that since the entry into force of the Arrangement certain changes have occurred in the content of the programme that they are undertaking, as well as in the arrangements for its execution and for cooperation with States that are not members of the Agency,

Considering in particular that the draft Memorandum of Understanding referred to in the Arrangement has been the subject of fresh negotiations and that the Memorandum of Understanding, covering a joint programme of experimentation and evaluation involving an aeronautical satellite capability, has been signed by the Federal Aviation Administration (FAA) of the United States Department of Transport, the Agency acting on behalf of its Participating Member States and the Government of Canada,

Considering also that the development of the space segment capability of the aeronautical satellite system is the subject of contractual arrangements between the Agency acting on behalf of its Participating Member States, the Government of Canada and a United States company,

Ayant jugé pour ces motifs qu'il convient d'apporter des amendements au texte de l'Arrangement afin d'assurer la concordance entre lui et les autres dispositions juridiques relatives au programme,

Réaffirmant leur volonté de poursuivre l'exécution du programme,

Ayant noté la recommandation du Conseil directeur de programme portant sur les amendements à l'Arrangement,

Vu l'Article 17 de l'Arrangement,

Sont convenus de ce qui suit:

Article premier

Les dispositions de l'Arrangement et de ses Annexes A et B sont amendées conformément à l'Annexe du présent Protocole.

Article 2

1. Les Gouvernements parties à l'Arrangement et l'Agence déclarent que la signature par leurs représentants du présent Protocole vaut approbation de leur part des amendements visés à l'Article premier. Les Gouvernements susmentionnés et l'Agence notifient cette approbation au Gouvernement dépositaire. Pour lesdits Gouvernements et l'Agence les amendements entrent en vigueur à la date à laquelle le Gouvernement dépositaire reçoit la dernière notification.

2. Les Gouvernements qui ont signé le présent Protocole mais qui ne sont pas encore parties à l'Arrangement achèvent les procédures nécessaires pour devenir parties à l'Arrangement et notifient leur achèvement au Gouvernement dépositaire. Pour lesdits Gouvernements les amendements entrent en vigueur à la date à laquelle l'Arrangement entre en vigueur pour eux ou à la date à laquelle les amendements entrent en vigueur, si cette date est postérieure.

3. Les Gouvernements parties à l'Arrangement invitent le Conseil directeur de programme à authentifier un texte coordonné de l'Arrangement tel qu'amendé par ce Protocole dans les langues allemande, anglaise et française.

Article 3

Le présent Protocole est ouvert à la signature des Gouvernements parties à ou signataires de l'Arrangement et de l'Agence à partir du 1er février 1976 et le demeure jusqu'au 30 avril 1976.

Having concluded that it is therefore necessary to make amendments to the text of the Arrangement, so as to ensure concordance between it and the other legal arrangements relating to the programme,

Reaffirming their will to pursue the execution of the programme,

Having noted the recommendation of the Programme Board in respect of the amendments to the Arrangement,

Having regard to Article 17 of the Arrangement,

Have agreed as follows:

Article 1

The provisions of the Arrangement and of Annexes A and B thereto are amended in conformity with the Annex to this Protocol.

Article 2

1. The Governments parties to the Arrangement and the Agency hereby declare that signature by their representatives of the present Protocol constitutes approval on their part of the amendments referred to in Article 1. The above-mentioned Governments and the Agency shall notify such approval to the depositary Government. For the said Governments and for the Agency the amendments shall come into force on the date on which the depositary Government receives the latest notification.

2. The Governments which have signed this Protocol but which are not yet parties to the Arrangement shall complete the procedures necessary to become parties to the Arrangement and shall notify the depositary Government when this has been done. For the said Governments the amendments shall come into force on the date when the Arrangement comes into force for them, or on the date when the amendments come into force, whichever is the later.

3. The Governments parties to the Arrangement invite the Programme Board to authenticate a coordinated text of the Arrangement, as amended by this Protocol, in the English, French and German languages.

Article 3

The present Protocol shall be open for signature by the Governments that are parties to, or signatories of, the Arrangement, and by the Agency from 1 February 1976 to 30 April 1976.

FAIT à Neuilly-sur-Seine le vingt novembre mil neuf cent soixante-quinze, dans les langues allemande, anglaise et française, tous ces textes faisant également foi, en un exemplaire unique qui sera déposé dans les archives du Gouvernement de la République française, lequel en délivrera des copies certifiées conformes à chacun des Gouvernements et à l'Agence.

Pour le Gouvernement de la République Fédérale d'Allemagne
For the Government of the Federal Republic of Germany ¹⁾

(s.) S. FREIHERR VON BRAUN

(s.) FINKE

(6-4-1976)

Pour le Gouvernement du Royaume de Belgique
For the Government of the Kingdom of Belgium

sous réserve de ratification

(s.) J. BOUSSE

(30-4-1976)

Pour le Gouvernement du Royaume du Danemark
For the Government of the Kingdom of Denmark

(s.) PAUL FISCHER

(28-4-1976)

Pour le Gouvernement de l'Espagne
For the Government of Spain

(s.) LUIS DE AZCARRAGA

(30-6-1976)

Pour le Gouvernement de la République française
For the Government of the French Republic

(s.) X. DU CAUZÉ DE NAZELLE

(29-7-1976)

Pour le Gouvernement de la République italienne
For the Government of the Italian Republic

sous réserve de ratification

(s.) LUCIANO CONTI

(30-4-1976)

¹⁾ Onder de verklaring, dat het Protocol eveneens van toepassing zal zijn op het „Land” Berlijn.

DONE at Neuilly-sur-Seine on the twentieth of November nineteen hundred and seventy-five, in the German, English and French languages, all these texts being equally authentic, in a single original, which shall be deposited in the archives of the Government of the French Republic, which shall transmit certified copies to each of the Governments and to the Agency.

Pour le Gouvernement du Royaume des Pays-Bas
For the Government of the Kingdom of the Netherlands
subject to approval

(s.) J. A. DE RANITZ
(29-4-1976)

Pour le Gouvernement du Royaume-Uni de Grande-Bretagne et
d'Irlande du Nord
For the Government of the United Kingdom of Great Britain and
Northern Ireland

(s.) DAVID CAVANAGH
(29-4-1976)

Pour le Gouvernement du Royaume de Suède
For the Government of the Kingdom of Sweden

(s.) LEIF BELFRAGE
(30-4-1976)

Pour l'Agence spatiale européenne
For the European Space Agency

(s.) R. GIBSON
(6-4-1976)

Annexe**I****Amendements à l'Arrangement entre certains États membres de l'Organisation Européenne de Recherches Spatiales et l'Organisation Européenne de Recherches Spatiales concernant l'exécution d'un programme de satellites aéronautiques****Préambule**

- Supprimer à la fin de l'énumération des Gouvernements les mots „(ci-après dénommés „les Participants”)”.
- 1er Considérant
Les mots „d'ici à 1980” sont remplacés par les mots „vers le milieu de la décennie 1980”.
Les mots „au-dessus des zones” sont remplacés par les mots „au-dessus des diverses zones océaniques et notamment”.
Les mots „et, en tout état de cause, au début de 1975 au plus tard;” sont supprimés.
- 2e Considérant
Le texte actuel est remplacé par le suivant:
„Considérant que la mise en place de ce potentiel a fait l'objet de débats entre représentants des Participants, du Gouvernement des Etats-Unis, du Gouvernement du Canada, du Gouvernement de l'Australie et du Gouvernement du Japon.”
- Les Considérant nouveaux suivants sont insérés comme 3e et 4e Considérant:
„Considérant le Memorandum d'Accord sur un programme commun d'expérimentation et d'évaluation faisant appel à un potentiel de satellites aéronautiques entre l'Administration fédérale de l'Aviation (FAA) du Département des Transports des Etats-Unis, l'Organisation agissant pour le compte de ses Etats membres participants et le Gouvernement du Canada,
Considérant que l'Organisation agissant pour le compte de ses Etats membres participants, le Gouvernement du Canada et une société des Etats-Unis établiront en commun par arrangement contractuel le potentiel du secteur spatial,”
- Dans le Considérant commençant „Considérant la nécessité de définir” remplacer le mot „Participants” par les mots „Etats qui sont parties au présent Arrangement (ci-après dénommés „les Participants”)”.

Annex**I****Amendments to the Arrangement between certain Member States of the European Space Research Organisation and the European Space Research Organisation concerning the execution of an Aeronautical Satellite Programme****Preamble**

- Delete, at the end of the list of Governments, the words "(hereinafter referred to as "the Participants")".

- **First Recital:**

Replace the words "in the Atlantic and Pacific Ocean areas by 1980" by the words "in the various oceanic areas, including the Atlantic and Pacific Oceans, about the mid-1980s".

Delete the words "and in any event not later than the beginning of 1975".

- **Second Recital:**

Replace the present text by the following:

"Considering that the establishment of this capability has been the subject of discussions between representatives of the Participants, the Government of the United States, the Government of Canada, the Government of Australia and the Government of Japan,".

- Add the following new Recitals as third and fourth Recitals:

"Considering the Memorandum of Understanding on a joint programme of experimentation and evaluation using an aeronautical satellite capability, concluded between the Federal Aviation Administration (FAA) of the United States Department of Transportation, the Organisation acting on behalf of its Participating States and the Government of Canada,

Considering that the Organisation acting on behalf of its Participating Member States, the Government of Canada and a United States company will establish jointly, under a contractual arrangement, the space segment capability,".

- In the Recital beginning "Considering the need to define, . . .", replace the word "Participants" by the words "States that are parties to this Arrangement (hereinafter referred to as "the Participants")".
-

Le Considérant nouveau suivant est ajouté à la fin du préambule: „Ayant noté avec satisfaction la proposition d'établissement d'une Conférence des Directeurs de la navigation aérienne des Participants;”.

Article Premier

- Paragraphe 1

Après les mots „en coopération avec des”, lire comme suit: „gouvernements et institutions d'Etats non membres de l'Organisation et des sociétés de ces Etats”.

Les mots „système préopérationnel de contrôle du trafic aérien par satellites” sont remplacés par les mots „système de satellites aéronautiques destinés à l'expérimentation et à l'évaluation”.

Après le mot „desservant” les mots „diverses zones et notamment” sont insérés.

Article 2

- Paragraphe 1

Première ligne – le mot „préopérationnel” est remplacé par les mots „d'expérimentation et d'évaluation”.

Après les mots „Programme commun” les mots „d'évaluation” sont insérés.

Les mots „Programme intégré” sont remplacés par les mots „potentiel de secteur spatial”.

- Paragraphe 2

Ajouter après les mots „Programme commun” les mots „d'évaluation”.

Lire comme suit la première phrase:

„L'objectif premier du Programme commun d'évaluation d'Aérosat est de pourvoir au développement et à l'utilisation d'un système de satellites aéronautiques aux fins d'expérimentation et d'évaluation”.

- Le paragraphe suivant est ajouté:

„3. Le potentiel du secteur spatial est créé en application d'arrangements contractuels entre l'Organisation agissant pour le compte de ses Etats membres participants, le Canada et une société des Etats-Unis par lesquels l'Organisation, le Canada et une société des Etats-Unis deviennent copropriétaires de ce potentiel. Le potentiel du secteur spatial est mis à la disposition du Programme commun d'évaluation d'Aérosat.”.

Article 3

- Paragraphe 1

Après les mots „Programme commun” les mots „d'évaluation” sont insérés.

Add the following as the penultimate paragraph of the Preamble:

"Having noted with satisfaction the proposal to set up a Conference of the Directors of Air Navigation Services of the Participants;"

Article 1

- Paragraph 1:

After the words "in cooperation with", read as follows: "governments and institutions of States not Members of the Organisation and companies of those States".

Replace the words "preoperational system for air traffic control by means of satellites" by the words "aeronautical satellite system for experimentation and evaluation".

After the word "serving", add the words "various areas including".

Article 2

- Paragraph 1:

First line - replace the word "preoperational" by the words "experimentation and evaluation".

Replace the words "Joint Aerosat Programme" by the words "Joint Aerosat Evaluation Programme".

Replace the words "Integrated Programme" by the words "space segment capability".

- Paragraph 2:

Replace the words "Joint Aerosat Programme" by the words "Joint Aerosat Evaluation Programme".

First sentence read as follows:

"The prime objective of the Joint Aerosat Evaluation Programme is to provide for the development and utilisation of an aeronautical satellite system for experimentation and evaluation."

- Add a paragraph as follows:

"3. The space segment capability shall be established in implementation of contractual arrangements between the Organisation acting on behalf of its Participating Member States and a United States Company, under which the Organisation, Canada and the United States company, become co-owners of the capability. The space segment capability shall be made available to the Joint Aerosat Evaluation Programme".

Article 3

- Paragraph 1:

Replace the words "Joint Aerosat Programme" by the words "Joint Aerosat Evaluation Programme".

- Les mots suivants sont ajoutés à la fin du paragraphe: „, sous réserve des dispositions particulières relatives au programme coordonné.”.

Paragraphe 3

- Intervertir les alinéas (a) et (b).
- Lire l'alinéa (a) comme suit:
„déterminer la représentation des Participants au Conseil d'Aérosat institué conformément au Memorandum d'Accord et approuver celle au Conseil du secteur spatial institué conformément aux arrangements contractuels, proposée par le Directeur général parmi les membres du personnel de l'Organisation,”.
- Alinéa (b) – supprimer les mots „institué conformément au Memorandum d'Accord” et ajouter les mots „ainsi que pour la délégation au Conseil du secteur spatial”.
- Lire l'alinéa (c) comme suit:
„établir avec la Conférence mentionnée à l'article 4 les liens nécessaires à la mise en oeuvre du programme coordonné, et s'il en est besoin, avec les entités européennes de l'aviation civile,”
- Alinéa (d) – les mots „programme intégré” sont remplacés par les mots „potentiel du secteur spatial”.
- Alinéa (f) – Après les mots „du Memorandum d'Accord” les mots „et des arrangements contractuels” sont ajoutés.
- Alinéa (h) – les mots „Bureau du Programme commun” sont remplacés par les mots „Bureau de coordination d'Aérosat”. Ajouter les mots „; recevoir au préalable toute information sur l'attribution des postes à pourvoir au Bureau du programme de secteur spatial,”.
- Ajouter un alinéa (i) se lisant comme suit:
„veiller à la cohérence des mesures mises en oeuvre à la suite des réunions de la Conférence mentionnée à l'article 4 avec le développement de l'ensemble du programme.”

Article 4 (nouveau)

Un nouvel article 4 est inséré qui se lit comme suit:

„Le programme coordonné est défini en commun par l'Organisation et une Conférence composée des Directeurs des services de la navigation aérienne des Participants. Le partage respectif des compétences et des responsabilités entre le Conseil directeur de programme et ladite Conférence est déterminé dans un protocole à établir entre l'Organisation et cette Conférence.”.

Article 4 (ancien)

Renommer „5”.

Ajouter la phrase nouvelle suivante:

Add, at the end of the paragraph: “, subject to the particular provisions relating to the Coordinated Programme.”.

Paragraph 3:

- Invert the texts of sub-paragraphs (a) and (b).
- Amend sub-paragraph (a) as follows:
 - “to determine how the Participants shall be represented on the Aerosat Council established in conformity with the Memorandum of Understanding and approve the representation nominated by the Director General from among the staff of the Organisation to sit on the Space Segment Board established in conformity with the contractual arrangements,”.
- Sub-paragraph (b) – delete the words “established in conformity with the Memorandum of Understanding” and add the words “and for the delegation to the Space Segment Board”.
- Amend the text of sub-paragraph (c) to read:
 - “to establish with the Conference referred to in Article 4 and, if required, with the European civil aviation entities, the necessary links for implementing the Coordinated Programme,”.
- Sub-paragraph (d) – replace the words “Integrated Programme” by the words “space segment capability”.
- Sub-paragraph (f) – after the words “of the Memorandum of Understanding”, add the words “and the contractual arrangements.”
- Sub-paragraph (h) – replace the words “Joint Programme Office” by the words “Aerosat Coordination Office.” Add the words “; to receive full prior information on the filling of posts for the Space Segment Programme Office.”
- Add a new sub-paragraph (i), reading as follows:
 - “(i) ensure that the measures taken following meetings of the Conference referred to in Article 4 are consistent with the development of the programme as a whole.”.

Article 4 (new)

Insert a new “Article 4”, reading as follows:

“The coordinated programme shall be defined jointly by the Organisation and a Conference composed of the Directors of the Air Navigation Services of the Participants. The apportionment of competences and responsibilities between the Programme Board and the said Conference shall be laid down in a protocol to be agreed upon between the Organisation and the Conference.”

Article 4 (old)

Renumber as “Article 5”.

Add the following new sentence:

„Sous réserve de réciprocité, un représentant désigné par la Conférence mentionnée à l'article 4 est invité à titre d'observateur aux réunions du Conseil directeur de programme et lui fait rapport des points de vue exprimés par celle-ci.”.

Article 5 (ancien)

Renommer „6”.

– Paragraphe 1

Les mots „Programme intégré” sont remplacés par les mots „potentiel du secteur spatial”.

– Insérer après ce premier paragraphe le paragraphe 2 nouveau suivant:

„Le programme coordonné est exécuté conjointement par l'Organisation et les Autorités de l'aviation civile conformément au Protocole mentionné à l'article 4. L'Organisation veille à ce que l'exécution de la partie européenne du programme coordonné se fasse conformément aux dispositions du présent Arrangement et du Memorandum d'Accord.”

– Paragraphe 2 (ancien)

Numéroter „3” et ajouter la phrase suivante:

„Pour les fonctions relatives au programme coordonné confiées à l'Organisation, les règles mentionnées dans le présent Arrangement sont applicables sous réserve des dispositions éventuelles à établir par le Conseil directeur de programme.”

– Paragraphe 3 (ancien)

Numéroter „4”.

Alinéa (a)

Les mots „Bureau du Programme commun” sont remplacés par les mots „Bureau du programme de secteur spatial” et les mots „visé au paragraphe 1 de l'Article 6 du Memorandum d'Accord” sont supprimés.

– Ajouter un alinéa nouveau (c) se lisant comme suit:

„(c) tient compte des vues de la Conférence mentionnée à l'article 4 dans le cadre de la préparation du budget annuel du programme coordonné”.

Article 6 (ancien)

Renommer 7 et remplacer par le texte suivant:

„1. Les dépenses découlant de l'exécution du Programme commun d'évaluation d'Aérosat sont supportées par les Participants, dans les limites d'une enveloppe financière globale de 101 millions d'unités de compte, au niveau des prix de la mi-1974, et qui comprend:

"Subject to reciprocal facilities being offered, a representative nominated by the Conference referred to in Article 4 will be invited to attend the meetings of the Programme Board in an observer capacity and will report to the Board on the views expressed by the Conference."

Article 5 (old)

Renumber as "Article 6".

– Paragraph 1:

Replace the words "Integrated Programme" by the words "space segment capability".

– Insert a new paragraph 2, worded as follows:

"The coordinated programme will be executed jointly by the Organisation and the civil aviation authorities in conformity with the Protocol referred to in Article 4. The Organisation shall ensure that the European part of the Coordinated Programme is executed in conformity with the provisions of this Arrangement and of the Memorandum of Understanding."

– Paragraph 2 (old):

Renumber as paragraph "3" and add the following sentence:

"As regards the functions with respect to the Coordinated Programme entrusted to the Organisation, the rules mentioned in this Arrangement will be applicable, subject to any special provisions that may be laid down by the Programme Board."

– Paragraph 3 (old):

Renumber as paragraph "4".

Sub-paragraph (a) – Replace the words "Joint Programme Office" by the words "Space Segment Programme Office" and delete the words "referred to in Article 6.1 of the Memorandum of Understanding".

– Add a new sub-paragraph (c), reading as follows:

"(c) take the views of the Conference referred to in Article 4 into account when preparing the annual budget of the coordinated programme."

Article 6 (old)

Renumber as "Article 7" and replace the present text by the following:

"1. The expenditure resulting from the execution of the Joint Aerosat Evaluation Programme shall be met by the Participants within the limits of an overall financial envelope of 101 million accounting units at mid-1974 prices, which comprises:

(a) une enveloppe financière de 76 millions d'unités de compte, au niveau des prix de la mi-1974, en ce qui concerne le potentiel du secteur spatial;

(b) une enveloppe financière de 25 millions d'unités de compte, au niveau des prix de la mi-1974, en ce qui concerne le programme coordonné.

2. Les Participants contribuent au financement du potentiel de secteur spatial et du programme coordonné, selon le barème de contributions défini à l'annexe B.

3. Le Conseil directeur de programme approuve à la majorité des deux tiers les budgets annuels du Programme commun d'évaluation d'Aérosat."

Article 7 (ancien)

Renommer "8".

Les mots „du Memorandum d'Accord" sont supprimés et remplacés par les mots „des arrangements contractuels visés à l'article 2,3".

Les mots „Programme intégré" (alinéas (a) et (b)) sont remplacés par les mots „Programme commun d'évaluation d'Aérosat".

Article 8 (ancien)

Renommer "9".

– Première phrase:

Les mots „Programme intégré" sont remplacés par les mots „potentiel du secteur spatial".

Les mots „par l'Organisation" sont ajoutés après le mot „acquis".

Les mots „pour son exécution" sont remplacés par les mots „pour l'exécution du Programme commun d'évaluation d'Aérosat".

– Deuxième phrase:

Après les mots „Programme commun" les mots „d'évaluation" sont insérés.

Article 9 (ancien)

Renommer "10" et remplacer par le texte suivant:

„1. Les Participants conviennent, en vue de permettre la révision des enveloppes financières visées à l'article 7,1 (a) et (b), d'appliquer la procédure en vigueur à l'Organisation en cas de variation du niveau des prix.

2. Au cas où les montants mentionnés à l'article 7,1 (b) et à l'annexe B, paragraphe 1 (b) doivent être révisés pour des motifs autres qu'une variation du niveau des prix, les dispositions suivantes sont applicables:

(a) a financial envelope of 76 million accounting units, at mid-1974 prices, in respect of the space segment capability;

(b) a financial envelope of 25 million accounting units, at mid-1974 prices, in respect of the coordinated programme.

2. The Participants shall contribute to the financing of the space segment capability and of the Coordinated Programme on the basis of the scale of contributions defined in Annex B.

3. The annual budgets of the Joint Aerosat Evaluation Programme shall require approval by the Programme Board by a two-thirds majority.”.

Article 7 (old)

Renumber as “Article 8”.

Replace the words “of the Memorandum of Understanding” by the words “of the contractual arrangements referred to in Article 2.3”.

Replace (sub-paragraphs (a) and (b)) the words “Integrated Programme” by the words “Joint Aerosat Evaluation Programme”.

Article 8 (old)

Renumber as “Article 9”.

– First sentence:

Replace the words “Integrated Programme” by the words “space segment capability”.

After the word “acquired” add the words “by the Organisation”.

Replace the words “for its execution” by the words “for the execution of the Joint Aerosat Evaluation Programme”.

– Second sentence:

Replace the words “Joint Aerosat Programme” by the words “Joint Aerosat Evaluation Programme”.

Article 9 (old)

Renumber as “Article 10” and replace the present text by the following:

“1. The Participants agree, in order that the financial envelopes referred to in Article 7.1 (a) and (b) may be revised in the event of changes in price levels, to apply the procedure in force in the Organisation.

2. Where the amounts referred to in Article 7.1 (b) and in Annex B, paragraph 1 (b) need to be revised for reasons other than a change in price levels, the following provisions shall apply:

(a) dans la mesure où les dépassements cumulatifs de coûts n'excèdent pas 20% de l'un ou de l'autre de ces montants, aucun Participant ne peut se retirer du programme et le Conseil directeur de programme fixe les dépenses additionnelles, à la majorité des deux tiers des Participants;

(b) en cas de dépassements cumulatifs supérieurs à 20% de l'un ou de l'autre des montants visés à l'article 7,1 (b), et à l'annexe B, paragraphe 1 (b), le coût total du Programme commun d'évaluation d'Aérosat demeurant à l'intérieur du montant de 119 millions d'unités de compte, au niveau des prix de la mi-1974, aucun Participant ne peut se retirer du programme et le Conseil directeur de programme décide, à la majorité des deux tiers des voix représentant au moins deux tiers des contributions, de l'utilisation de tout ou partie du solde.

(c) si le coût estimatif total du Programme commun d'évaluation d'Aérosat dépasse 119 millions d'unités de compte, au niveau des prix de la mi-1974, les Participants qui le désirent peuvent se retirer du programme sous réserve des dispositions de l'article 16. Ceux qui veulent en poursuivre l'exécution se consultent et fixent les modalités de sa continuation. Ils en informent le Conseil de l'Organisation qui prend, le cas échéant, toutes décisions nécessaires."

Article 10 (ancien)

Renuméroté „11".

– Paragraphe 1:

Les mots „Programme intégré" sont remplacés par les mots „Programme commun d'évaluation d'Aérosat".

– Paragraphe 2:

Les mots „Programme intégré" sont remplacés par les mots „Programme commun d'évaluation d'Aérosat".

Article 11 (ancien)

Renuméroté „12" et remplacer par le texte suivant:

„Les Participants s'efforcent d'assurer que des équipements avioniques soient installés à bord d'avions de ligne aux frais de l'Organisation, selon la répartition minimale mentionnée à l'annexe B, paragraphe 2 (b) ainsi qu'au moins à bord d'un avion de recherche et de développement. Le programme de développement et de réalisation de l'équipement avionique de bord est défini à l'unanimité; à défaut d'unanimité chaque Participant est habilité à utiliser de la manière qui lui semble la plus appropriée, les sommes correspondantes à sa participation dans ce programme."

(a) If the cumulative cost overruns do not exceed 20% of the amount in question, no Participant shall be entitled to withdraw from the Programme and the Programme Board shall decide on the additional expenditure by a two-thirds majority of the Participants.

(b) If the cumulative cost overruns exceed 20% of the amounts referred to in Article 7.1 (b) and in Annex B, paragraph 1 (b) but the total cost of the Joint Aerosat Evaluation Programme remains within the figure of 119 million accounting units at mid-1974 prices, no Participant shall be entitled to withdraw from the Programme and the Programme Board may decide, by a two-thirds majority representing also at least two-thirds of the total contributions, to use the whole or a part of the amount remaining.

(c) If the total estimated cost of the Joint Aerosat Evaluation Programme exceeds 119 million accounting units, at mid-1974 prices, Participants who so wish may withdraw from the Programme subject to the provisions of Article 16. Those who wish to continue the programme shall consult among themselves and determine the arrangements for such continuation. They shall report thereon to the Council of the Organisation, which will take any necessary decisions.”.

Article 10 (old)

Renumber as “Article 11”.

– Paragraph 1:

Replace the words “Integrated Programme” by the words “Joint Aerosat Evaluation Programme”.

– Paragraph 2:

Replace the words “Integrated Programme” by the words “Joint Aerosat Evaluation Programme”.

Article 11 (old)

Renumber as “Article 12” and replace the present text by the following:

“The Participants shall endeavour to ensure that, at the Organisation’s expense, avionics equipment is installed aboard commercial aircraft on the basis of the minimum numbers shown in Annex B, paragraph 2.b and aboard at least one research and development aircraft. The programme for the development and production of the aircraft avionics shall be defined unanimously; failing unanimity, each Participant shall have the right to use in the manner it considers most appropriate the sums corresponding to its participation in this programme.”.

Article 12 (ancien)

Re numéroter „13”.

Article 13 (ancien)

Re numéroter „14”.

Article 14 (ancien)

Re numéroter „15”.

Article 15 (ancien)

Re numéroter „16”.

– Paragraphe 1:

Les mots „Programme intégré” sont remplacés par les mots „Programme commun d’évaluation d’Aérosat”.

La référence „du paragraphe 3 de l’Article 9” est remplacée par la référence „du paragraphe 2 (c) de l’Article 10”.

Article 16 (ancien)

Re numéroter „17”.

Article 17 (ancien)

Re numéroter „18”.

Article 18 (ancien)

Re numéroter „19”.

Article 19 (ancien)

Re numéroter „20”.

II

Amendements à l’Annexe A de l’Arrangement entre certains États membres de l’Organisation Européenne de Recherches Spatiales et l’Organisation Européenne de Recherches Spatiales concernant l’exécution d’un programme de satellites aéronautiques

Le texte actuel est remplacé par le suivant:

„1. *Objectifs du Programme commun d’évaluation de satellites aéronautiques (Aérosat)*

Le Programme commun d’évaluation d’Aérosat pourvoit au développement et à l’utilisation d’un système de satellites aéronautiques aux fins d’expérimentation et d’évaluation au-dessus de l’Océan Atlantique et, dans toute la mesure du possible, de l’Océan Pacifique dans les buts énoncés aux points (a) à (g) du paragraphe 2 de l’article premier du Memorandum d’Accord mentionné dans le préambule du présent Arrangement.

Article 12 (old)

Renumber as "Article 13".

Article 13 (old)

Renumber as "Article 14".

Article 14 (old)

Renumber as "Article 15".

Article 15 (old)

Renumber as "Article 16".

– Paragraph 1:

Replace the words "Integrated Programme" by the words "Joint Aerosat Evaluation Programme".

Replace the reference to "Article 9.3" by a reference to "Article 10.2 (c)".

Article 16 (old)

Renumber as "Article 17".

Article 17 (old)

Renumber as "Article 18".

Article 18 (old)

Renumber as "Article 19".

Article 19 (old)

Renumber as "Article 20".

II

Amendments to Annex A to the Arrangements between certain Member States of the European Space Research Organisation and the European Space Research Organisation concerning the execution of an Aeronautical Satellite Programme

Amend the present text to read as follows:

"1. Objectives of the Joint Aeronautical Satellite (Aerosat) Evaluation Programme

The Joint Aerosat Evaluation Programme shall provide for the development and utilisation of an aeronautical satellite system for experimentation and evaluation over the Atlantic Ocean and, as far as possible, over the Pacific Ocean with the aims described in paragraph 2 (a–g) of Article 1 of the Memorandum of Understanding referred to in the Preamble of the present Arrangement.

2. *Description du Programme commun d'évaluation d'Aérosat*

Le Programme commun d'évaluation d'Aérosat se compose d'un potentiel du secteur spatial et d'un programme coordonné.

Le potentiel du secteur spatial comporte les éléments suivants:

- le développement et la production des satellites;
- les lancements;
- les installations de contrôle des satellites;
- la gestion du programme.

Le programme coordonné comporte les éléments fondamentaux suivants énoncés à l'article 4 du Mémoire d'Accord à savoir:

- les installations au sol: les Centres de Télécommunications par satellites aéronautiques (CTSA), les terminaux terriens des services aéronautiques (TTSA), l'interface entre ces éléments et les Centres de contrôle de la circulation aérienne (CCCA);
- l'équipement avionique de bord;
- le programme d'essais.

3. *Capacité expérimentale supplémentaire*

A la demande d'un signataire du Mémoire d'Accord, une capacité expérimentale supplémentaire conforme aux spécifications de performance énoncées à l'Annexe II du Mémoire d'Accord sera combinée avec la capacité Aérosat dans un système de satellite hybride, faisant appel au lanceur Delta 3914.

4. *Calendrier*

Le calendrier envisagé pour le potentiel de secteur spatial s'établit comme suit:

- attribution du contrat d'Aérosat: premier semestre de 1976;
- lancement du satellite No 1 au-dessus de l'Atlantique: avant la fin de 1978. Le but recherché est d'avoir un deuxième satellite au-dessus de l'Atlantique dans les 24 mois suivant le premier lancement réussi (ultérieurement les positionnements des satellites pourront être modifiés par le Conseil d'Aérosat qui aura le pouvoir de déplacer un satellite vers d'autres zones extérieures à l'Océan Atlantique);
- achèvement du Programme commun d'évaluation d'Aérosat: 31 décembre 1984 comme indiqué dans le Mémoire d'Accord.

5. *Clause de révision*

Les dispositions de la présente Annexe peuvent être révisées par décision unanime du Conseil directeur de programme."

2. *Description of the Joint Aerosat Evaluation Programme*

The Joint Aerosat Evaluation Programme comprises a space segment capability and a coordinated programme.

The space segment capability shall comprise the following basic elements:

- satellite development and production;
- launches;
- satellite control facilities;
- programme management.

The coordinated programme shall comprise the following basic elements, described in Article 4 of the Memorandum of Understanding:

- the ground facilities: the Aeronautical Satellite Communication Centres (ASCC), the Aeronautical Services Earth Terminals (ASET), the interface between these elements and the Air Traffic Control Centres (ATCC);
- the aircraft avionics;
- the test programme.

3. *Added experimental capability*

At the request of a signatory to the Memorandum of Understanding, an added experimental capability consistent with the performance specifications set out in Annex II to the Memorandum of Understanding shall be combined with the Aerosat capability in a hybrid satellite system, using the Delta 3914 launcher.

4. *Timetable*

The tentative timetable for the Space Segment Capability is as follows:

- award of the Aerosat contract: first half of 1976;
- launch of satellite No. 1 over the Atlantic: before end-1978. A second satellite over the Atlantic is desired not later than 24 months after the first successful launch (the satellite stations may subsequently be adjusted by the Aerosat Council, which will have authority to shift a satellite to other areas outside the Atlantic Ocean);
- completion of the Joint Aerosat Evaluation Programme: 31 December 1984, as stated in the Memorandum of Understanding.

5. *Revision Clause*

The provisions of this Annex may be revised by unanimous decision of the Programme Board.”.

III

**Amendements à l'Annexe B de l'Arrangement entre certains États
membres de l'Organisation Européenne de Recherches Spatiales et
l'Organisation Européenne de Recherches Spatiales concernant
l'exécution d'un programme de satellites aéronautiques**

Le texte actuel est remplacé par le suivant:

„1. Frais du Programme de potentiel du secteur spatial

Le montant visé à l'article 7,1 (a) de l'Arrangement couvre d'une part des études et travaux préparatoires au potentiel du secteur spatial, exécutés depuis la date d'entrée en vigueur de l'Arrangement, et d'autre part les dépenses de réalisation dudit potentiel, à compter du 1er semestre 1975.

*(a) Etudes et travaux préparatoires au potentiel du secteur spatial
(1er janvier 1972 au 31 décembre 1974)*

	(en millions d'unités de compte, au niveau des prix de la mi-1974)
(1) Dépenses directes	8,0
(2) Dépenses indirectes	3,0
Total	11,0

*(b) Estimation des dépenses de réalisation du potentiel du secteur
spatial (à partir du 1er janvier 1975)*

	(en millions d'unités de compte, au niveau des prix de la mi-1974)
(1) Frais directs internes	4,0
(2) Frais directs externes	1,1
(3) Part des dépenses du Bureau du programme de secteur spatial (SPO) qui comprennent: - les dépenses internes du SPO	5,4

III

Amendments to Annex B of the Arrangement between certain Member States of the European Space Research Organisation and the European Space Research Organisation concerning the execution of an Aeronautical Satellite Programme

Replace the present text by the following:

"1. Cost of space segment capability programme

The amount referred to in Article 7.1 (a) of the Arrangement covers on the one hand studies and preparatory work on the space segment capability, carried out since the date of entry into force of the Arrangement, and on the other the expenditure incurred in implementing the said Capability, with effect from the first half of 1975.

(a) Studies and preparatory work on the space segment capability (1st January 1972 to the first half of 1974)

	(in millions of accounting units, at mid-1974 price levels)
(1) Direct expenditure	8.0
(2) Indirect expenditure	3.0
Total	11.0

(b) Estimated expenditure on the implementation of the space segment capability (with effect from 1 January 1975)

	(in millions of accounting units, at mid-1974 price levels)
(1) Internal direct costs	4.0
(2) External direct costs	1.1
(3) Share of Space Segment Programme Office expenditure, comprising:	
– SPO internal expenditure	5.4

- le développement de deux unités de vol et transformation du prototype en modèle de vol de rechange	26,2*)
- deux lancements (Delta 3914)	10,8
- l'installation des équipements de soutien au sol (Station de contrôle et équipement de calibration ETS)	1,6
- les frais de support	5,5
(4) Achat d'un troisième lanceur	5,4**)
(5) Marge pour aléas	5,0
(6) Frais communs non fixes et support	3,1
	68,1
Remboursement des frais VHF	- 3,1
Total	65,0

*) Ce chiffre comprend le montant de la fraction correspondant à l'inclusion de la capacité expérimentale supplémentaire. Ce montant s'élève à 3,1 MUC et fera l'objet d'un remboursement de la part de la FAA par l'intermédiaire de la Société des Etats-Unis copropriétaire du secteur spatial. Le lancement du modèle de réserve a été considéré comme hypothèse de travail (échec d'un des deux premiers lancements).

**) Ce montant devra faire l'objet d'un déblocage de la part du Conseil directeur de programme à la majorité des deux tiers représentant au moins les deux tiers des contributions.

(c) *Estimation des dépenses de réalisation du programme coordonné:*

	(en millions d'unités de compte, au niveau des prix de la mi-1974)
(1) Frais directs internes	11,8
(2) Frais directs externes	13,2
Total	25,0

- development of two flight units and conversion of prototype into reserve flight unit	26.2 (*)
- two launches (Delta 3914)	10.8
- setting-up of ground support facilities (control station and ETS calibration equipment)	1.6
- support costs	5.5
(4) Purchase of a third launcher	5.4 (**)
(5) Contingency allowance	5.0
(6) Non-fixed common and support costs	3.1
	68.1
Less reimbursement of VHF costs	- 3.1
Total	65.0

(*) The amount of the element representing the added experimental capability referred to under item (2) amounts to 3.1 MAU and will be refunded by the FAA through the United States company that is co-owner of the space segment.

The launch of the reserve unit has been considered as a working assumption (i.e. in the event of the failure of one of the first two launches).

(**) This amount will have to be unfrozen by the Programme Board by a majority of two thirds representing at least two thirds of the contributions.

(c) *Estimated expenditure on implementation of the Coordinated Programme:*

	(in millions of accounting units, at mid-1974 price levels)
(1) Internal direct costs	11.8
(2) External direct costs	13.2
Total	25.0

2. Barème de contributions

(a) Chaque Participant contribue aux dépenses du Programme commun d'évaluation d'Aérosat, conformément au barème ci-dessous:

Etats	Quote-part de contributions %
Allemagne	24,44
Belgique	3,87*)
Danemark	2,30
Espagne	5,41
France	22,58
Italie	14,36
Pays-Bas	4,86
Royaume-Uni	19,63
Suède	2,55
Total	100,00

Ce barème prend effet à compter du 1er janvier 1975.

*) L'engagement financier du Gouvernement belge ne porte que sur une contribution de 1,87%. Le Gouvernement belge pourra néanmoins, au cours du programme, décider d'augmenter sa contribution jusqu'à concurrence de 3,87%; dans ce cas, il en informera le Conseil directeur de programme en temps utile.

(b) La répartition minimale visée à l'article 12,4 est la suivante:

Etats	Nombre d'avions de ligne équipés
Allemagne	1
Belgique	1
Danemark	1
Espagne	1
France	1
Italie	1
Pays-Bas	1
Royaume-Uni	1
Suède	1
Total	9

En outre un avion de recherche et de développement au moins sera équipé et exploité aux frais de l'Organisation.

2. Scale of Contributions

(a) Each Participant shall contribute to the expenditure resulting from the Joint Aerosat Evaluation Programme in accordance with the following scale:

States	Contribution %
Germany	24.44
Belgium	3.87 (*)
Denmark	2.30
Spain	5.41
France	22.58
Italy	14.36
Netherlands	4.86
United Kingdom	19.63
Sweden	2.55
Total	100.00

This scale shall take effect from 1st January 1975.

(*) The Belgian Government's financial commitment involves a contribution of 1.87% only. The Belgian Government may nevertheless, during the programme, decide to increase its contribution within a ceiling of 3.87%; in such event it will inform the Programme Board in good time.

(b) The minimum numbers referred to in Article 12.4 shall be as follows:

States	Number of commercial aircraft to be equipped
Germany	1
Belgium	1
Denmark	1
Spain	1
France	1
Italy	1
Netherlands	1
United Kingdom	1
Sweden	1
Total	9

In addition at least on research and development aircraft will be equipped and operated at the Organisation's expense.

3. Rapports de l'Organisation sur la situation financière et contractuelle

Le Directeur général de l'Organisation donne les instructions nécessaires pour la présentation des rapports sur l'état d'avancement, sur la répartition géographique des travaux, sur l'appel des contributions, les dépenses encourues et les dernières évaluations des coûts pour l'achèvement du Programme commun d'évaluation d'Aérosat, conformément aux dispositions afférentes du Règlement financier de l'Organisation relatives aux comptes (Titre III, section VI du Règlement financier) et aux dispositions adoptées par le Conseil de l'Organisation en ce qui concerne les rapports périodiques à lui présenter (document ESRO/C/306, add. 2, rev. 1).

4. Règles financières à observer

Les dépenses directes découlant de l'exécution du Programme commun d'évaluation d'Aérosat par l'Organisation, aux termes du présent Arrangement, sont imputées à un compte d'emplois „programme” qui est créé et géré par l'Organisation conformément aux dispositions afférentes du Règlement financier. La quote-part des frais communs et des frais de soutien de l'Organisation afférente à ce Programme est fixée et attribuée au Compte d'emplois „programme” conformément aux principes et procédures adoptés en la matière par l'Organisation.

5. Clause de révision

Les dispositions des paragraphes 1 et 2 de la présente Annexe peuvent être révisées par décision unanime du Conseil directeur de programme. Les dispositions des paragraphes 3 et 4 de la présente Annexe peuvent être révisées par le Conseil directeur de programme à la majorité des deux tiers.”.

3. Reports by the Organisation on financial and contracts situation

The Director General of the Organisation shall establish the necessary instructions for the reports to be given on the progress and geographical distribution of the work, on the call-up of contributions, the expenditure to date and the latest estimates of costs to completion of the Joint Aerosat Evaluation Programme, in accordance with the relevant provisions of the Organisation's Financial Rules dealing with accounts (Chapter III, Section VI of the Financial Rules) and with the provisions adopted by the Council of the Organisation concerning the periodical reports to be presented (document ESRO/C/306, add. 2, rev. 1).

4. Financial Rules to be observed

The direct expenditure resulting from the execution of the Joint Aerosat Evaluation Programme by the Organisation under the present Arrangement shall be charged to a Programme Output Account which shall be established and administered by the Organisation in accordance with the relevant provisions of its Financial Rules. The share of the Organisation's common and support costs relating to this programme shall be established and allocated to the Programme Output Account in accordance with the relevant principles and procedures adopted by the Organisation.

5. Revision Clause

The provisions of paragraphs 1 and 2 of this Annex may be revised by unanimous decision of the Programme Board. The provisions of paragraphs 3 and 4 of this Annex may be revised by the Programme Board by a two-thirds majority.”.

C. VERTALING

Protocol inzake wijzigingen van de Overeenkomst tussen zekere Lid-Staten van de Europese Organisatie voor Ruimteonderzoek en de Europese Organisatie voor Ruimteonderzoek inzake de tenuitvoerlegging van een programma betreffende luchtverkeerssatellieten

De Regeringen van de Bondsrepubliek Duitsland, het Koninkrijk België, het Koninkrijk Denemarken, Spanje, de Franse Republiek, de Italiaanse Republiek, het Koninkrijk der Nederlanden, het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland en het Koninkrijk Zweden, (hierna te noemen „de Deelnemende Staten”), die partij zijn bij of ondertekend hebben de Overeenkomst tussen zekere Lid-Staten van de Europese Organisatie voor Ruimteonderzoek en de Europese Organisatie voor Ruimteonderzoek inzake de tenuitverlegging van een programma betreffende luchtverkeerssatellieten, welke is opengesteld voor ondertekening op 9 december 1971 en in werking is getreden op 20 december 1971 (hierna te noemen „de Overeenkomst”),

en de Europese Organisatie voor Ruimteonderzoek, die sedert 31 mei 1975 haar werkzaamheden verricht onder de naam Europees Ruimteagentschap (hierna te noemen „het Agentschap”), als partij bij deze Overeenkomst,

Overwegende dat sedert de inwerkingtreding van de Overeenkomst bepaalde wijzigingen zijn opgetreden in de inhoud van het programma dat zij uitvoeren, alsmede in de wijze waarop dit wordt uitgevoerd en waarop wordt samengewerkt met staten die geen lid zijn van het Agentschap,

Overwegende in het bijzonder dat over het ontwerp-Memorandum van overeenstemming, zoals bedoeld in de Overeenkomst, opnieuw is onderhandeld en dat het Memorandum van overeenstemming inzake een gezamenlijk programma van proefneming en evaluatie met luchtverkeerssatellieten is ondertekend door het Federale Luchtvaartagentschap (FAA) van het Ministerie van Vervoer van de Verenigde Staten, waarbij het Agentschap optrad namens zijn Deelnemende Staten en de Regering van Canada,

Overwegende voorts dat over de ontwikkeling van de satelliet-capaciteit (satellieten en bedieningsgrondstations) van het stelsel van luchtverkeerssatellieten contracten zijn gesloten tussen het Agentschap, optredende namens zijn Deelnemende Staten, de Regering van Canada en een maatschappij uit de Verenigde Staten,

Van mening zijnde om die redenen dat wijzigingen dienen te worden aangebracht in de tekst van de Overeenkomst, ten einde deze in

overeenstemming te brengen met de andere juridische regelingen betreffende het programma,

Opnieuw bevestigende hun wil om de uitvoering van het programma voort te zetten,

Nota nemend van de aanbeveling van de Programmaraad met betrekking tot de wijzigingen van de Overeenkomst,

Gelet op artikel 17 van de Overeenkomst,

Zijn overeengekomen als volgt:

Artikel 1

De bepalingen van de Overeenkomst en haar Bijlagen A en B worden gewijzigd overeenkomstig de Bijlage bij dit Protocol.

Artikel 2

1. De Regeringen die partij zijn bij de Overeenkomst en het Agentschap verklaren dat de ondertekening van dit Protocol door hun vertegenwoordigers de goedkeuring hunnerzijds inhoudt van de in artikel 1 bedoelde wijzigingen. Bovenvermelde Regeringen en het Agentschap brengen deze goedkeuring ter kennis van de Depot-regering. Voor genoemde Regeringen en voor het Agentschap treden de wijzigingen in werking op de datum waarop de Depot-regering de laatste kennisgeving ontvangt.

2. De Regeringen die dit Protocol hebben ondertekend maar die nog geen partij zijn bij de Overeenkomst, voltooien de procedures welke vereist zijn om partij te worden bij de Overeenkomst en stellen de Depot-regering in kennis van het voltooien hiervan. Voor genoemde Regeringen treden de wijzigingen in werking op de datum waarop de Overeenkomst voor hen in werking treedt op of de datum waarop de wijzigingen in werking treden, indien deze datum op een later tijdstip valt.

3. De Regeringen die partij zijn bij de Overeenkomst nodigen de Programmaraad uit een gecoördineerde tekst van de Overeenkomst, zoals gewijzigd door dit Protocol, in de Duitse, de Engelse en de Franse taal, te authenticeren.

Artikel 3

Dit Protocol is vanaf 1 februari 1976 tot en met 30 april 1976 opengesteld voor ondertekening door de Regeringen die partij zijn bij de Overeenkomst of deze hebben ondertekend en door het Agentschap.

GEDAAN te Neuilly-sur-Seine op twintig november negentienhonderd vijfenzeventig, in de Duitse, de Engelse en de Franse taal, zijnde al deze teksten gelijkelijk authentiek, in een enkel exemplaar dat zal worden nedergelegd in het archief van de Regering van de Franse Republiek die hiervan voor eensluidend gewaarmerkte afschriften doet toekomen aan elk der Regeringen en aan het Agentschap.

(Zie voor de ondertekeningen blz. 6 en 7 van dit Tractatenblad.)

Bijlage

I

Wijzigingen van de Overeenkomst tussen zekere Lid-Staten van de Europese Organisatie voor Ruimteonderzoek en de Europese Organisatie voor Ruimteonderzoek inzake de tenuitvoerlegging van een programma betreffende luchtverkeerssatellieten

Preambule

- Weglaten aan het eind van de opsomming van de Regeringen de woorden „(hierna te noemen „de Deelnemers”)”.
- Eerste Considerans
De woorden „omstreeks 1980” worden vervangen door de woorden „tegen het midden van de tachtiger jaren”.
De woorden „in het gebied van” worden vervangen door de woorden „boven de verschillende oceaanzones en met name boven”.
- De woorden „doch in elk geval uiterlijk begin 1975” worden geschrapt.
- Tweede Considerans
De huidige tekst wordt vervangen door de volgende tekst:
„Overwegende dat over het scheppen van deze capaciteit besprekingen zijn gevoerd tussen vertegenwoordigers van de Deelnemers, van de Regering van de Verenigde Staten, van de Regering van Canada, van de Regering van Australië en van de Regering van Japan,”.
- De volgende nieuwe Consideransen worden ingevoegd als derde en vierde Considerans:
„Overwegende het Memorandum van Overeenstemming inzake een gezamenlijk programma van proefneming en evaluatie met luchtverkeerssatellieten, tussen het Federale Luchtvaartagentschap van het Ministerie van Vervoer van de Verenigde Staten, waarbij de Organisatie optreedt namens haar Deelnemende Lid-Staten en de Regering van Canada,
Overwegende dat de Organisatie, optredend namens haar Deelnemende Lid-Staten, de Regering van Canada en een maatschappij uit de Verenigde Staten, gezamenlijk bij contract de satellietcapaciteit zullen opzetten,”.

- In de Considerans beginnende met „overwegende de behoefte” het woord „Deelnemers” vervangen door de woorden „Staten die partij zijn bij deze Overeenkomst (hierna te noemen „de Deelnemers”)”.

De volgende nieuwe Considerans wordt toegevoegd aan het einde van de preambule: „Met voldoening nota nemend van het voorstel tot instelling van een Conferentie van de directeuren van luchtverkeersbeveiliging van de Deelnemers;”.

Artikel 1

- Eerste lid

Na de woorden „in samenwerking met”, als volgt lezen:

„Regeringen en instellingen van Staten die geen lid zijn van de Organisatie en maatschappijen van deze Staten”.

De woorden „pre-operationeel stelsel van luchtverkeersleiding door middel van satellieten” worden vervangen door de woorden „stelsel van luchtverkeerssatellieten bestemd voor proefneming en evaluatie”.

Na het woord „voor” de woorden „verschillende zones en met name” invoegen.

Artikel 2

- Eerste lid

In de eerste regel worden de woorden „pre-operationele programma” vervangen door de woorden „programma voor proefneming en evaluatie”.

De woorden „Gezamenlijke Aerosat-programma” worden vervangen door de woorden „Gezamenlijke evaluatieprogramma voor Aerosat”.

De woorden „Geïntegreerd programma” worden vervangen door het woord „satellietcapaciteit”.

- Tweede lid

De woorden „Gezamenlijke Aerosat-programma” worden vervangen door de woorden „Gezamenlijke evaluatieprogramma voor Aerosat”.

De eerste zin dient als volgt te worden gelezen: „Het hoofddoel van het Gezamenlijke evaluatieprogramma voor Aerosat is te voorzien in de ontwikkeling en het gebruik van een stelsel van luchtverkeerssatellieten voor proefneming en evaluatie”.

- Het volgende lid toevoegen:

„3. De satellietcapaciteit wordt tot stand gebracht krachtens contracten tussen de Organisatie, optredend namens haar Deelnemende Lid-Staten, Canada en een maatschappij uit de Verenigde Staten, waardoor de Organisatie, Canada en een maatschappij uit de Verenigde Staten mede-eigenaar worden van deze

capaciteit. De satellietcapaciteit wordt ter beschikking gesteld aan het Gezamenlijke evaluatieprogramma voor Aerosat.”.

Artikel 3

– Eerste lid

De woorden „Gezamenlijke Aerosat-programma” worden vervangen door de woorden „Gezamenlijke evaluatieprogramma voor Aerosat”.

Aan het eind van het lid worden de volgende woorden toegevoegd:

„, onder voorbehoud van de bijzondere bepalingen met betrekking tot het gecoördineerde programma.”.

Derde lid

- Alinea (a) en (b) onderling verwisselen.

- Alinea (a) als volgt lezen:

„de vertegenwoordiging van de Deelnemers te bepalen in de overeenkomstig het Memorandum van Overeenstemming ingestelde Aerosat-Raad en de door de Directeur voorgestelde vertegenwoordiging van zijn personeelsleden goed te keuren in de overeenkomstig de contractuele regelingen ingestelde Space Segment Board.”.

- In alinea (b) de woorden „ingesteld overeenkomstig het Memorandum van Overeenstemming” schrappen en toevoegen de woorden „, alsmede voor de delegatie naar de Space Segment Board”.

- Alinea (c) als volgt lezen:

„met de in artikel 4 genoemde Conferentie en zonodig met de Europese burgerluchtvaartorganisaties, de banden tot stand te brengen die nodig zijn voor de uitvoering van het gecoördineerde programma.”.

- In alinea (d) worden de woorden „het Geïntegreerde Programma” vervangen door de woorden „de satellietcapaciteit”.

- In alinea (f) worden na de woorden „van het Memorandum van Overeenstemming” de woorden „en van de overeenkomsten” toegevoegd.

- In alinea (h) worden de woorden „Bureau voor het Gezamenlijke programma” vervangen door de woorden „Coördinatiebureau voor Aerosat”. Toevoegen de woorden „; tevoren alle informatie te ontvangen omtrent de vervulling van vacatures bij het Space Segment Programme Office.”.

- Toevoegen alinea (i), die als volgt luidt:

„toe te zien op de samenhang tussen enerzijds de maatregelen die worden uitgevoerd naar aanleiding van bijeenkomsten van de in artikel 4 genoemde Conferentie, en anderzijds de ontwikkeling van het programma als geheel.”.

Artikel 4 (nieuw)

Er wordt een nieuw artikel 4 ingevoegd, dat als volgt luidt:

„Het gecoördineerde programma wordt gemeenschappelijk vastgesteld door de Organisatie en een Conferentie, die is samengesteld uit de directeurs van luchtverkeersbeveiligingsdiensten van de Deelnemers. De onderscheiden verdeling van de bevoegdheden en de verantwoordelijkheden tussen de Programmaraad en genoemde Conferentie wordt bepaald in een protocol dat wordt opgesteld tussen de Organisatie en deze Conferentie.”.

Artikel 4 (oud)

Dit wordt artikel 5.

De volgende nieuwe zin toevoegen:

„Onder voorbehoud van wederkerigheid wordt een door de in artikel 4 genoemde Conferentie aangewezen vertegenwoordiger uitgenodigd als waarnemer bij de vergaderingen van de Programmaraad en brengt deze aan de Programmaraad verslag uit over de door de Conferentie tot uitdrukking gebrachte standpunten.”.

Artikel 5 (oud)

Dit wordt artikel 6.

– Eerste lid

De woorden „het geïntegreerde programma” worden vervangen door de woorden „de satellietcapaciteit”.

– Na dit eerste lid het volgende nieuwe tweede lid invoegen:

„Het gecoördineerde programma wordt gezamenlijk uitgevoerd door de Organisatie en de burgerluchtvaartautoriteiten, overeenkomstig het in artikel 4 vermelde protocol. De Organisatie ziet erop toe dat de uitvoering van het Europese deel van het gecoördineerde programma geschiedt overeenkomstig het bepaalde in deze Overeenkomst en in het Memorandum van Overeenstemming.”.

– Tweede lid (oud)

Dit wordt het derde lid en hieraan moet de volgende zin worden toegevoegd:

„Voor de functies die verband houden met het gecoördineerde programma en die zijn toevertrouwd aan de Organisatie, gelden de in deze Overeenkomst genoemde regels, onder voorbehoud van eventueel door de Programmaraad vast te stellen bepalingen.”.

– Derde lid (oud)

Dit wordt het vierde lid.

Alinea (a)

De woorden „Bureau voor het gezamenlijke Aerosat-programma” worden vervangen door de woorden „Space Segment Programme Office” en de woorden „als bedoeld in het eerste lid

van artikel 6 van het Memorandum van Overeenstemming" worden geschrapt.

- Toevoegen een nieuwe alinea (c) die als volgt luidt:
„(c) dat rekening wordt gehouden met de standpunten van de in artikel 4 genoemde Conferentie in het kader van de opstelling van de jaarlijkse begroting voor het gecoördineerde programma.”.

Artikel 6 (oud)

Dit wordt artikel 7 en de oude tekst wordt vervangen door de volgende:

„1. De kosten die voortvloeien uit de uitvoering van het Gezamenlijke evaluatieprogramma voor Aerosat worden gedragen door de Deelnemers, binnen de grenzen van een totale financiële enveloppe ten belope van 101 miljoen rekeneenheden, op het prijspeil van medio 1974, waarin begrepen:

(a) een financiële enveloppe van 76 miljoen rekeneenheden, op het prijspeil van medio 1974, wat betreft de satellietcapaciteit;

(b) een financiële enveloppe van 25 miljoen rekeneenheden, op het prijspeil van medio 1974, wat betreft het gecoördineerde programma.

2. De Deelnemers dragen bij aan de financiering van de satellietcapaciteit en van het gecoördineerde programma, volgens de in bijlage B vastgestelde schaal.

3. De Programmaraad keurt de jaarlijkse begroting van het Gezamenlijke evaluatieprogramma voor Aerosat goed met een meerderheid van twee derde van het aantal stemmen.”.

Artikel 7 (oud)

Dit wordt artikel 8.

De woorden „van het in het Memorandum van Overeenstemming bepaalde” worden geschrapt en vervangen door de woorden „van het bepaalde in de in artikel 2, derde lid, bedoelde contracten”. De woorden „Geïntegreerde Programma” (alinea (a) en (b)), worden vervangen door de woorden „Gezamenlijke evaluatieprogramma voor Aerosat”.

Artikel 8 (oud)

Dit wordt artikel 9.

- Eerste zin:

De woorden „het Geïntegreerde Programma” worden vervangen door de woorden „de satellietcapaciteit”.

De woorden „door de Organisatie” worden ingevoegd na het woord „aangeschaft”.

De woorden „voor de uitvoering” worden vervangen door de

woorden „voor de uitvoering van het Gezamenlijke evaluatieprogramma voor Aerosat”.

– Tweede zin:

De woorden „Gezamenlijke Aerosat-programma” worden vervangen door de woorden „Gezamenlijke evaluatieprogramma voor Aerosat”.

Artikel 9 (oud)

Dit wordt artikel 10 en de oude tekst wordt vervangen door de volgende:

„1. Ten einde de mogelijkheid te scheppen de in artikel 7, eerste lid, letters (a) en (b) bedoelde financiële enveloppes te herzien, komen de Deelnemers overeen om, in geval van wijzigingen in het prijspeil, de in de Organisatie van kracht zijnde procedure toe te passen.

2. Indien de in artikel 7, eerste lid, letter (b) en in bijlage B, eerste paragraaf, letter (b) genoemde bedragen dienen te worden herzien om andere redenen dan wijzigingen in het prijspeil, zijn de volgende bepalingen van toepassing:

(a) voor zover de cumulatieve overschrijdingen van de kosten niet meer belopen dan 20 procent van één van die beide bedragen, kan geen enkele Deelnemer zich terugtrekken uit het programma en de Programmaraad stelt de extra-uitgaven vast, met een meerderheid van twee derde der stemmen van de Deelnemers;

(b) indien de cumulatieve overschrijdingen meer belopen dan 20 procent van één van beide bedragen, zoals bedoeld in bijlage B, eerste paragraaf, letter (b), en in artikel 7, eerste lid, letter (b), waarbij de totale kosten van het Gezamenlijke evaluatieprogramma voor Aerosat blijven binnen het bedrag van honderdnegentien miljoen rekeneenheden, op het prijspeil van medio 1974, kan geen enkele Deelnemer zich terugtrekken uit het programma en besluit de Programmaraad, met een meerderheid van twee derde van de stemmen die ten minste twee derde der bijdragen vertegenwoordigen, op welke wijze gebruik wordt gemaakt van het gehele saldo of een gedeelte daarvan;

(c) indien de totale geraamde kosten van het Gezamenlijke evaluatieprogramma voor Aerosat meer bedragen dan honderdnegentien miljoen rekeneenheden, op het prijspeil van medio 1974, kunnen de Deelnemers die zulks wensen zich terugtrekken uit het Programma, onder voorbehoud van het bepaalde in artikel 16. Zij die de uitvoering van het Programma wensen voort te zetten, plegen onderling overleg en bepalen de wijze van voortzetting. Zij stellen hiervan de Raad van de Organisatie op de hoogte, die zonodig alle noodzakelijke besluiten neemt.”.

Artikel 10 (oud)

Dit wordt artikel 11.

- Eerste lid

De woorden „Geïntegreerde Programma” worden vervangen door de woorden „Gezamenlijke evaluatieprogramma voor Aerosat”.

- Tweede lid

De woorden „Geïntegreerde Programma” worden vervangen door de woorden „Gezamenlijke evaluatieprogramma voor Aerosat”.

Artikel 11 (oud)

Dit wordt artikel 12 en de oude tekst wordt vervangen door de volgende:

„De Deelnemers trachten te verzekeren dat aan boord van lijn-vliegtuigen elektronische boordapparatuur wordt geïnstalleerd, zulks op kosten van de Organisatie, volgens de in bijlage B, tweede paragraaf letter (b), vermelde minimale verdeling, alsmede aan boord van ten minste één vliegtuig dat bestemd is voor onderzoek en ontwikkeling. Het programma voor ontwikkeling en fabricage van de elektronische boordapparatuur wordt met eenparigheid van stemmen vastgesteld; wordt geen eenparigheid bereikt, dan is iedere Deelnemer gemachtigd de met zijn deelname in dit programma overeenstemmende bedragen te gebruiken op de wijze die hem het meest passend lijkt.”.

Artikel 12 (oud)

Dit wordt artikel 13.

Artikel 13 (oud)

Dit wordt artikel 14.

Artikel 14 (oud)

Dit wordt artikel 15.

Artikel 15 (oud)

Dit wordt artikel 16.

- Eerste lid

De woorden „Geïntegreerde Programma” worden vervangen door de woorden „Gezamenlijke evaluatieprogramma voor Aerosat”.

De verwijzing „volgens het derde lid van artikel 9” wordt vervangen door „het tweede lid, letter (c), van artikel 10.”.

Artikel 16 (oud)

Dit wordt artikel 17.

Artikel 17 (oud)
 Dit wordt artikel 18.
 Artikel 18 (oud)
 Dit wordt artikel 19.
 Artikel 19 (oud)
 Dit wordt artikel 20.

II

Wijzigingen op Bijlage A bij de Overeenkomst tussen zekere Lid-Staten van de Europese Organisatie voor Ruimteonderzoek en de Europese Organisatie voor Ruimteonderzoek inzake de tenuitvoerlegging van een programma betreffende luchtverkeerssatellieten

De huidige tekst wordt vervangen door de volgende:

„1. Doeleinden van het Gezamenlijke evaluatieprogramma voor luchtverkeerssatellieten (Aerosat)

Het Gezamenlijke evaluatieprogramma voor Aerosat voorziet in de ontwikkeling en het gebruik van een stelsel van luchtverkeerssatellieten voor proefnemingen en evaluatie boven de Atlantische Oceaan en, voor zover mogelijk, boven de Stille Zuidzee; de doeleinden van dit programma staan omschreven in artikel 1, tweede lid, letters (a) t/m (g) van het in de preambule van deze Overeenkomst genoemde Memorandum van Overeenstemming.

2. Beschrijving van het Gezamenlijke evaluatieprogramma voor Aerosat

Het Gezamenlijke evaluatieprogramma voor Aerosat bestaat uit een programma voor de satellietcapaciteit en een gecoördineerd programma.

De satellietcapaciteit omvat de volgende elementen:

- de ontwikkeling en de fabricage van satellieten;
- de lanceringen;
- de satellietbesturingsfaciliteiten;
- de programmaleiding.

Het gecoördineerde programma omvat de volgende in artikel 4 van het Memorandum van Overeenstemming omschreven fundamentele elementen:

- de grondinstallaties: de Centra voor Communicatie door middel van luchtverkeerssatellieten (CCL), de grondstations voor luchtverkeersinformatie (GLI), de verbindingen tussen deze elementen en de luchtverkeersbeveiligingscentra (LVBC);
 - de elektronische boordapparatuur;
 - het testprogramma.
-

3. *Extra mogelijkheid voor proefneming*

Op verzoek van een van de ondertekenaars van het Memorandum van Overeenstemming zal een extra capaciteit tot proefneming, overeenkomstig de in bijlage II bij het Memorandum van Overeenstemming vervatte prestatiespecificaties, worden gecombineerd met de Aerosat-capaciteit in een hybridesatellietstelsel, met gebruikmaking van een Delta 3914-raket.

4. *Tijdschema*

Het tentatieve tijdschema voor de satellietcapaciteit is als volgt opgesteld:

- toewijzing van het Aerosat-contract: eerste helft van 1976;
- lancering van satelliet nummer 1 boven de Atlantische Oceaan: voor het einde van 1978. Er wordt naar gestreefd binnen 24 maanden na de eerste geslaagde lancering een tweede satelliet boven de Atlantische Oceaan te hebben (later kan de positie van de satellieten worden gewijzigd door de Aerosat-Raad, die de bevoegdheid zal hebben om een satelliet te verplaatsen naar andere zones buiten de Atlantische Oceaan);
- voltooiing van het Gezamenlijke evaluatieprogramma voor Aerosat: 31 december 1984, zoals aangegeven in het Memorandum van Overeenstemming.

5. *Herzieningsclausule*

Het in deze bijlage bepaalde kan worden herzien bij een met eenparigheid van stemmen genomen besluit van de Programmaraad."

III

Wijzigingen op bijlage B bij de Overeenkomst tussen zekere Lid-Staten van de Europese Organisatie voor Ruimteonderzoek en de Europese Organisatie voor Ruimteonderzoek inzake de tenuitvoerlegging van een programma betreffende luchtverkeerssatellieten

De huidige tekst wordt vervangen door de volgende:

„1. *Kosten van het programma voor de satellietcapaciteit*

Het bedrag bedoeld in artikel 7, eerste lid, letter (a), van de Overeenkomst dekt enerzijds een gedeelte van de studies en de voorbereidende werkzaamheden voor de satellietcapaciteit, die sedert de datum van inwerkingtreding van de Overeenkomst zijn verricht, en anderzijds de kosten van de ontwikkeling van deze capaciteit, te rekenen vanaf de eerste helft van 1975.

(a) *Studies en voorbereidende werkzaamheden voor de satellietcapaciteit (1 januari 1972 tot 31 december 1974)*

	(in miljoenen rekeneenheden, op het prijspeil van medio 1974)
(1) Directe uitgaven	8,0
(2) Indirecte uitgaven	3,0
Totaal	11,0

(b) *Raming van de uitgaven voor de ontwikkeling van de satellietcapaciteit (te rekenen vanaf 1 januari 1975)*

	(in miljoenen rekeneenheden, op het prijspeil van medio 1974)
(1) Directe interne kosten	4,0
(2) Directe externe kosten	1,1
(3) Aandeel in de uitgaven van het Space Segment Programme Office (SPO) (Technisch Bureau van de eigenaars voor de uitvoering van het ruimtevaartgedeelte), die omvatten:	
– de interne uitgaven van het SPO	5,4
– de ontwikkeling van twee satellieten en de ombouw van het prototype in een reserve-satelliet	26,2*)
– twee lanceringen (Delta 3914)	10,8
– de bouw van grondfaciliteiten (bedieningsstation met ETS-calibratie-apparatuur)	1,6
– ondersteuningskosten	5,5
(4) Aankoop van een derde drager	5,4**)
(5) Marge voor onvoorziene gevallen	5,0
(6) Variabele algemene kosten en ondersteuning	3,1
	68,1
Minus restitutie van de VHF-kosten	– 3,1
Totaal	65,0

*) Dit getal omvat het bedrag van het gedeelte voortvloeiende uit de toevoeging van de extra capaciteit voor proefnemingen. Dit bedrag beloopt 3,1 miljoen rekeneenheden en zal worden teruggestort door de FAA, door tussenkomst van de Amerikaanse maatschappij die mede-eigenaar is van de satellietcapaciteit.

De lancering van het reservemodel is beschouwd als werkhypothese (in geval een van beide eerste lanceringen mocht mislukken).

**) Dit bedrag moet worden vrijgegeven door de Programmaraad met een meerderheid van twee derde van de stemmen die ten minste twee derde der bijdragen vertegenwoordigen.

(c) *Raming van de uitgaven voor de uitvoering van het gecoördineerde programma:*

	(in miljoenen rekeneenheden, op het prijspeil van medio 1974)
- Directe interne kosten	11,8
- Directe externe kosten	13,2
Totaal	25,0

2. *Schaal van bijdragen*

(a) Elke Deelnemer draagt bij in de kosten van het Gezamenlijke evaluatieprogramma voor Aerosat, en wel volgens de onderstaande schaal:

Staten	Schaal der bijdragen %
Duitsland	24,44
België	3,87*)
Denemarken	2,30
Spanje	5,41
Frankrijk	22,58
Italië	14,36
Nederland	4,86
Verenigd Koninkrijk	19,63
Zweden	2,55
Totaal	100,00

Deze schaal geldt vanaf 1 januari 1975.

*) De financiële verbintenis van de Belgische Regering omvat slechts een bijdrage van 1,87%. De Belgische Regering kan echter in de loop van het programma besluiten haar bijdrage te verhogen tot 3,87%; in dat geval zal zij de Programmaraad hiervan tijdig in kennis stellen.

(b) De in artikel 12, vierde lid, bedoelde minimumverdeling luidt als volgt:

Staten	Aantal uitgeruste lijnvliegtuigen
Duitsland	1
België	1
Denemarken	1
Spanje	1
Frankrijk	1
Italië	1
Nederland	1
Verenigd Koninkrijk	1
Zweden	1
Totaal	9

Bovendien zal ten minste één vliegtuig voor onderzoek en ontwikkeling worden uitgerust en geëxploiteerd op kosten van de Organisatie.

3. Rapporten van de Organisatie ter zake van de financiën en de contracten

De Directeur-Generaal van de Organisatie vaardigt de nodige instructies uit inzake het uitbrengen van rapporten over de voortgang en de geografische verdeling van de werkzaamheden, over het afroepen van de bijdragen, de gedane uitgaven en de laatste kostenramingen betreffende de voltooiing van het Gezamenlijke evaluatieprogramma voor Aerosat, een en ander overeenkomstig de desbetreffende bepalingen in het Financiële Reglement van de Organisatie inzake het bijhouden der rekeningen (Hoofdstuk III, deel VI van het Financiële Reglement) en de door de Raad van de Organisatie aangenomen regels betreffende de aan hem uit te brengen periodieke rapporten (document ESRO/C/306, add. 2, herz. 1).

4. In acht te nemen financiële regels

De directe kosten die voortvloeien uit de uitvoering van het Gezamenlijke evaluatieprogramma voor Aerosat door de Organisatie ingevolge deze Overeenkomst, komen ten laste van een Programma-uitgavenrekening die wordt ingesteld en beheerd door de Organisatie overeenkomstig de desbetreffende bepalingen van haar Financiële Reglement. Het aandeel in de gezamenlijke kosten en de kosten voor instandhouding van de Organisatie in verband met dit programma,

wordt vastgesteld en opgenomen in de Programma-uitgavenrekening overeenkomstig de ter zake dienende beginselen en procedures die door de Organisatie zijn aangenomen.

5. *Herzieningsclausule*

Het in de eerste en tweede paragraaf van deze Bijlage bepaalde kan bij een met eenparigheid van stemmen genomen besluit van de Programmaraad worden herzien. Het in de derde en vierde paragraaf van deze Bijlage bepaalde kan door de Programmaraad worden herzien met een meerderheid van twee derde van het aantal uitgebrachte stemmen.”.

D. PARLEMENT

Het Protocol behoeft ingevolge artikel 60, tweede lid, van de Grondwet de goedkeuring van de Staten-Generaal alvorens in werking te kunnen treden voor het Koninkrijk der Nederlanden.

G. INWERKINGTREDING

De bepalingen van het Protocol zullen ingevolge zijn artikel 2, eerste lid, in werking treden voor Staten welke Partij zijn bij de in rubriek J hieronder genoemde Overeenkomst van 9 december 1971 en voor het in rubriek J bedoelde Agentschap, op de datum waarop de depositaris de laatste kennisgeving van goedkeuring overeenkomstig het onderhavige lid zal hebben ontvangen.

Voor de Staten voor welke het onderhavige Protocol is ondertekend, doch welke nog geen Partij zijn bij de bedoelde Overeenkomst, zullen de bepalingen van het Protocol in overeenstemming met zijn artikel 2, tweede lid, in werking treden op de dag waarop die Overeenkomst voor hen in werking zal treden, dan wel op de dag waarop de wijzigingen van kracht zullen worden, al naar gelang welke van beide gebeurtenissen het laatst zal plaatsvinden.

J. GEGEVENS

Van de op 9 december 1971 te Neuilly-sur-Seine tot stand gekomen Overeenkomst tussen zekere Lid-Staten van de Europese Organisatie voor Ruimteonderzoek en de Europese Organisatie voor Ruimteonderzoek inzake de uitvoering van een luchtverkeerssatellietprogramma, tot wijziging van welke Overeenkomst het onderhavige Protocol strekt, is de tekst geplaatst in *Trb.* 1975, 26. De vertaling van de Overeenkomst zoals gewijzigd bij het onderhavige Protocol is geplaatst in *Trb.* 1977, 89.

Van het op 14 juni 1962 te Parijs tot stand gekomen Verdrag tot oprichting van een Europese Organisatie voor Ruimteonderzoek, naar welke organisatie onder meer in de titel van het onderhavige Protocol wordt verwezen, is de tekst geplaatst in *Trb.* 1963, 2; zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1976, 33. Op 30 mei 1975 is te Parijs tot stand gekomen een Verdrag tot oprichting van een Europees Ruimte-Agentschap, welk Verdrag het hiervoor genoemde Verdrag van 14 juni 1962 zal vervangen. De tekst van het Verdrag van 30 mei 1975 is geplaatst in *Trb.* 1975, 123. Vooruitlopend op de inwerkingtreding van laatstgenoemd Verdrag verricht de Europese Organisatie voor Ruimteonderzoek sedert 31 mei 1975 haar werkzaamheden onder de naam Europees Ruimte-Agentschap.

Uitgegeven de zesde juli 1977.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
M. VAN DER STOEL.